

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnistvo je v Gospodskih ulicah št. 12. Upravnistvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Slovenci ob preosnovi začetne šole.

(Glas iz učiteljskih krogov.)

Preosnova začetne šole je torej končno vendar le na dnevnem redu. Silno smo radovedni, kako konča vse to najnovejše gibanje na bojnem polju šolskega zakonodajstva. Toda še bolj smo radovedni, kako se bodo vedli v tej bitki zastopniki naroda slovenskega, kajti do zdaj neso še kar nič označili svojega stališča nasproti temu perečemu in zlasti za narodič naš najpomembnejšemu vprašanju. Radovedni smo namreč, ali bodo res tako slepo odobraval vsako vladno predlogo, dasi bi govorili skozi okno grozne filipike. Gospodje poslanci imajo popolnoma prosto roko — kar kaže v kaj slabi luči političko zavest slovenskih volilcev. Da pa bodo popolnoma znani in jasni pojmi narodnozavednega slovenskega učiteljstva o tem velepomembnem vprašanju, zato ga hočemo prav na kratko, toda temeljito označiti s stališča narodnosvojstvene uzgoje in jedino prave, že od nekdaj veljavne in priznane pedagogike.

Vsemu zavednemu avstrijskemu Slovanstvu je menda jasno pred očmi, da ima vse ono pereče gibanje, ki je nastalo zaradi preosnove začetne ali osnovne šole, za slovansko šolo in učiteljstvo bolj negativen pomen. Jako malo pozitivnega zapažamo v teh burnih najnovejših težnjah, zlasti v slavno-znanem Liechtensteinovem načrtu — in še ta pozitivnost je pri avstrijskih Slovanih umevna že sama ob sebi. Popolnoma nam bodi umevno, da na pr. Žid nema nikoli poučevati mladine ariških narodov, mi slovanski učitelji, stoječi na stališču narodne utemeljene pedagogije, ne privoščimo tega niti krščenemu Židu, toliko manj nekrščenemu, — kajti narodnost ne obsega samo in jedino le jezika, ampak še veliko imenitnejše strani, ki se kažejo v podedujočih se plemenskih svojstvih. „Slovanski Svet“ nam v 8. št. daje o narodnosti izvrstno, zares ponatisa vredno definicijo: „K narodnosti ne spada samo jezik, ampak vsa preteklost naroda, vsa kulturna zgodovina in vsa svojstva, katera so se ohranila narodu, da se razločuje od drugih narodov tudi po vedenji, kretanju, ne samo po nošah, navadah in po raznoterih običajih na zunaj, ampak tudi po mišljenju, čustvovanju ali etiki, o pravi ali poštenosti in nepoštenosti in po ukusu o lepoti in nelepoti v najširšem pomenu besede.“

Toda tudi mej ariškimi narodi so očitne plemenske razlike, raznovrstne narodne individualnosti; zaradi tega ne more laški ali germanski učitelj uspešno in blagodejno delovati v šoli slovanskih otrok, Slovan nasproti temu ne v neslovanski šoli. Neslovanski učitelj v slovanski, ali Slovan v neslovanski šoli bode mogel le dobro poučevati, toda uzgajati usporedno s plemensko, narodno svojstvenostjo ne bode mogel nikoli. K šoli pa ne pripada le pouk, ampak v prvi vrsti gotovo uzgoja. In ker je narava podelila vsakemu narodu posebno svojstveno vedenje in zlasti poleg mišljenja tudi specifično čustvovanje, — zato daje vse to pravemu čustvu posamičnih narodov poseben izraz, posebno obliko.

S stališča take uzgoje, opirajoče se na temelj narodnih svojstvenosti, potrebuje vsaka dobra uzgojevalna šola le takih učiteljev, ki so rojeni v narodu šolske mladine, da ž njo tudi čustvujejo in že po svojem rojstvu in krvi poznajo svojstvenost mladine; drugače nema učitelj ne pravega razuma in ne prave ljubezni do svojih učencev, — ljubezen in uneta naklonjenost pa sta prva pogoj za dobri uzgoji.

Ravno Liechtensteinov novi načrt pa popolnoma prezira pravo uzgojo, ker prezira narodnost. Če rečem pravo uzgojo, tako mislim to glede na ono nalogo, katero je stvarstvo določilo vsakemu narodu tu na zemlji. Da prava uzgoja deluje tudi za oni uzvišeni nadzemeljski cilj in sicer v prvi vrsti, to naj se umeje že samo ob sebi. Govoriti hočem torej le o tistem delu tega načrta, kjer bridko zadeva zlasti slovanske manjšine. Dotikati se hočem pa tega načrta le toliko, kolikor sega v uzgojo in pravno razmerje učiteljskega osebja.

Avstrija je država s pomešanim prebivalstvom zato bi pa morala vendar že zmagati praktičnejša načela, kakor vodijo do zdaj naše državne krmljarje. Skušnja nas namreč uči, da razni deželni zastopi v deželah s pomešanim prebivalstvom usiljujejo in pošiljajo v razne kraje učitelje ne s stališča dobre uzgoje, ampak z narodnopolitiškega stališča dotičnih većin prebivalstva, vsled česar trpi uzgoja otrok pri manjšinah deželnega prebivalstva. To je že zdaj huda zloraba osnovne šole, proti zdravi pedagogiki in naukom najslavnejših uzgojiteljev in pedagogov. Toda Liechtensteinov in tudi

Heroldov novi načrt hoče tudi glede na osnovno šolo deželnim zastopom dati še večjo oblast. Vsled tega bi taki zastopi v pomešanih deželah še bolj pritiskali na manjšine in toliko časa slabše uzgajali grešili tako proti pravemu namenu osnovne šole; še bolj bi pošiljali tuje učitelje v slovanske kraje, slovansko učiteljstvo bi pa trpelo ter potovalo iz kraja v kraj, tudi v neslovanske kraje, če bi namreč hotelo ostati značajno in zavestno narodno. — Taki deželni zastopi bi potem s svojimi vernimi nadzorniki narekavali lahko celo kako vost učnih knjig tudi za manjšine, tako da bi se otroci ne tujčili le po jeziku, ampak tudi po duhu, kar je toliko osodopnejše. Da, tudi z učnimi knjigami v slovenskem jeziku bi lahko in še laže tujčili mladino — po duhu, kar bi mladino demoralizovalo, uzgajalo neznačaje, ker bi tudi s slovenskim jezikom usiljevali otroški naravi duh, ki ni primeren otroški narodni individualnosti. Ali ni mej našimi Slovani mnogih takih mož, ki so rojeni v narodu slovanskem ter dobro govore in pišejo svoj materini jezik, pa so vendar ostudni Ešjalti, okuženi in demoralizovani s tujim duhom, da bičajo svoj tužni narod v prosep tujege terorizma? Da mnogo jih je — in vredno bi bilo če bi jih nekaj podali v zgled tistim našim pravikom, ki ne mislijo na neprilike od te strani. Toda to ni moj namen! —

S tega stališča mora pa celo država obsojati tako šolo, kakoršno narekujejo deželni zastopi manjšinam prebivalstva; država namreč potrebuje značajev, ne veteršnjakov, potrebuje pravstveno uzgojenih podanikov, ne pa vedno več jetnišnic, žandarjev in policajev, katerih bi bilo potreba, ako bi se v šolah uzgajali neznačajneži, narodni in verski mlačneži in odpadniki.

Državniki menda tudi spoznavajo to neoporečno resnico; zato so se že od nekdaj branili izročiti deželnim zborom vso oblast nad osnovno šolo. Da je tega prepričanja tudi sedanja vlada, to nam priča četrti načrt presnovanega šolskega zakona, katerega je te dni predložil minister Gauč, ki hoče nasproti deželnim avtonomistom še povečati državno oblast. To gotovo hudo zadene vse češke, poljske in nemške deželne avtonomiste, Slovence pa mora prijetno iznenaditi. Ta najnovejši načrt čital sem še le danes, ko sem imel že dve strani tega

LISTEK

Deca.

Ruski spisal M. Bjelinski. Poslovenil V. Petričič ml. (Dalje.)

VIII.

Doli se je razprostirala „Črna livada“, okrožena s sečjo, ki je segala soravno z reko do vasi „Dmitrovske“. V daljini videla se je cerkvena. Kopice sena, katere je imela Nastenka brojiti, vrstile so se po pokošeni ravnini. Z jedno od njih zletel je v tem hipu rumenkast skobec in izginil tiho za gozdom. — Ivan je izpregel konja in ga pustil na pašo.

Nastenka je vzela svinčnik in šla, da izpolni dolžnost domačinke. In dolgo je nagubanevala čelo, kakor da bi bila utopljen v misli. Marina je nabirala suhljad, da napravi ogenj. Suhe veje začele so pokati, ko so rumeno-rudeči ognjeni jeziki počeli lizati črno-modre oblake dima.

„Ali imaš kaše?“ vpraša Ivan.

„Imam,“ odgovori Marina.

„M,“ izusti on.

„Kaj želiš?“ reče ona.

On je nekaj časa molčal.

„Ali hočem donesti vode?“ povpraša on.

„Prinesi.“

On vzame posodo in smehlja pogleda z zapanimi očmi Marino, katera je povesila pohlevno trepalnice in naredila, kakor da nič ne vidi. Samo, ko se ji je za korak približal in pomenljivo rekel svoj „M“, zaklicala je razdražena:

„Ti si menda znorel! Pojdi po vodo!“ Fesja in Gapka — sestri Marinini — prišli sta od onkraj pota in donesli vrč kislega mleka in kos črnega kruha. Mej tem je Nastenka prešela kopice ter ji je radostno pozdravila:

„Dobro došli, moji punčici!“

Oni dve sta odzdravili s plahim posmehom.

„No, ali bomo tukaj stale? ... Naprej!“ zakliče Nastenka.

Ona ji prime za roke in začne ž njima teči. Zdaj sta se obe razveselili. Mala Fesja se je temveč tako spozabila, da je začela oponašati žrebe ter je, mahnivši z glavo, počela rezgetati.

Ali skoro so se utrudile, Nastenka je soplja od truda. No, potem, ko se se malo spočile, začele so zopet na okolu bežati, zdaj skupaj, zdaj vsaka na svojo stran. Vsaka stvar jih je zanimala. Pri vsakem grmu so se ustavile.

Zeleni gozdni mrak izginil je pred vročimi žarki solca, ko so prišle na plano v gozdu. V jednom kotu kraj neke jame rasla je praprota. Glasovi deklic so tukaj nekako drugače odmevali. Od zgoraj se je razločevalo hripavo kričanje vran. Po celem gozdu slišalo se je nekako trepetanje, kakor od prepolnega življenja, ali kakor da bi bile po po celem gozdu napete nategnene strune.

Ko so se vrstile k ognju, odpočile so se in začele po malem jesti. Nastenki se je zdelo, kakor da do zdaj še nobeno pišče ni bilo tako slastno.

Temveč še redka kaša, ki jo je priredila Marina in katera je bila siva ter po dimu dišala, teknila ji je izvrstno.

Vsi so bili veseli. Samo Ivan se ni smejal, ali zato ni odmaknil zaspanih oči od Marine.

Mej tem se je nebo preoblačilo. Solnce je visoko sijalo nad temnimi, modrimi oblaki, kojih ob-

članka napisanega, vendar mi je došel ravno o pravem času, da izpregovorim o njegovih centralizirajočih tendencah — z ozirom na nas Slovence, zlasti za Slovence zunaj dežele Kranjske, ker tudi teh nas ne sme biti volja prepustiti na milost in nemilost neslovanskim večinam. (Konec prih.)

Iz državnega zbora.

Na Dunaji 9. maja 1889.

Omenil sem že v zadnjem poročilu, da je govoril pravosodni minister grof Schönborn. Govor je bil zanimiv in važen, saj je prvi budgetni govor gospoda ministra. V obče se lahko reče, da si grof Schönborn ž njim razmerje svoje s poslanci raznih strank ni oslabil, govoreč jako previdno in premišljeno. Tudi nam Slovencem storil je posredno obljubo in čakali bomo — ker moramo — če je tudi spolni.

V predložitvi kazenskega zakona povedal je minister odkrito, da to ni povsem njegovo delo, temveč delo že umrlega ministra dr. Glasnerja. Polemizoval je potem s poslancem Dumreicherjem, ki je v znanem svojem slavnem govoru, katerega sem o svojem času označil, napal tudi justične razmere. Poslanec Foreggerju povedal je minister tudi besedico. Če smeši poslanec, pravi minister, jezik slovenski, njegovo kulturno in slovstveno vrednost, govori o čistosti in nečistosti njegovem, tak mu na to direktno sicer ne bode odgovarjal, saj je poslanec Foregger celo priznalo avtoriteto, to je tajnega svetnika prof. Miklosića kritikoval, a pove le tu, da se je tudi o češkem jeziku in njega vrednosti in sposobnosti svoje dni mnogokaj govorilo, a danes govori se o njem čisto drugače in nikdo ne pravi, da češčina ni jezik, ki bi se rabil lahko v vsakem uradu. Kaj pa misli poslanec o slovenščini in Slovencih, vpraša minister slavnega Foreggerja? Naj vlada teh mnogo tisoč Slovencev popolnoma ignoruje, kateri vendar žive v skupnih, omejenih celotnih krajih? Naj se li vlada brani, da bi občevala ž njimi v njihovem jeziku? To bi bilo pač neopravičeno in protipostavno. Če se tiče nameščenja uradnikov, ravnati se mora po potrebah ljudstva, razmerah kraja pozameznih dežel in po temeljnih državnih postavah. — To odgovoril je minister grof Schönborn poslancu Foreggerju, na sramotenje njegovo, odgovoril nam tedaj tudi nekaj in želimo le, da bi pravičnim njegovim besedam sledili tudi taki čini, potem nam bode vzbudil zadovoljnost in si pridobil simpatij krepkega naroda slovenskega.

Minister odgovarja potem še vprašanjem raznih poslancev, zlasti glede nekaterih zakonov in urejenja krajevnih razmer. Poslanec dr. Menger želi mnogoterih poprav in prememb, kritikujoč zlasti tudi civilni zakon in civilni obravnavni red. Poslanec dr. Madejski navaja neprilичne in nedostadne justične razmere v Galiciji in naglašja zlasti premalo število sodnikov, želeč pomnoženja v mnogih okrajih.

V današnji seji izjavi poslanec Wurm obžalovanje borznega odseka, da se načrt, katerega je on že pred dobrim letom priredil, postavu namreč o obdačenju borzjanskih opravil, še ni uvrstil na dnevni red in prosi predsednika, da se zadeva uvrsti vsaj začetkom zborovanj jesenskih.

Predsednik obljubi — če bode mogoče.

V budgetni debati govori najprve dr. Vašaty in očita, da se ravnopravnost jezikov ne spopadajo robki so bili beli, kakor sneg. Bilo je vroče, so parno.

Nastenka se je spomnila, da jo je babica dan prej prosila, da vsekakor pride na obed, zato se je vznemirila.

„Moramo se demu peljati, Marina.“

No, najedenkrat zaželi, da nabere šopek poljskega cvetja. Ostavivši Fesji in Gapki, da pojesta ostanke piščeta, odide v gozd. Modri zvončki, rudeči klinčki, velike rudeče-rumenkaste kamilice so jo zamamile, da jih je nabirala.

„Oj, oj, gospica!“

„Oj, oj!“ zakliče Nastenka tako močno, kakor je mogla.

„Oj, oj!“ odzove se dva koraka pred njo nepoznan jej glas.

Nastenka se uplaši in vzdigne glavo. Pred njo je stal visok mladenič v lahki lovski obleki in v lovskih čevljih. Imel je dobrodušne, rujave oči, dolg nos, male brčice, ki so se pokazale kakor senca na rujni in debeli zgornji naustnici. Črnilasje so mu bili kodrast, a jeden šopek prilepil se je bil na spotenem čelu. (Dalje prih.)

štuje in nalašč postavi napak ravna. Zlasti je ta krivica v polni rabi pri najvišjem sodišči, najvišji instanci, ki jej je naloga, da nadzoruje 1. in 2. instanco, a uprav glede jezikovne ravnopravnosti je to sodišče povsem nemarno. Sodišča 1. in 2. instance ne spolnujejo potem itak ne postave v tem oziru in pravica izvanredne revizije je povsem iluzorična. Potem se loti poslanec tudi češkega ministra dr. Pražaka, bivšega justičnega ministra, očita joč mu, da se tudi on ni brigal za ravnopravnost jezikov. Potem kritikuje še ostro najvišje sodišče in njega prvega predsednika. Tudi razmere v Šleziji slika poslanec, trdeč, da so hujše ko v Turčiji, ker sodiški predsednik ljudstvu prepoveduje, ravnati se po postavi, kakor se je zgodilo pri moravsko-šlezjskem sodišči, kjer se ne dovoli, da bi se uradovalo po češko in poljsko.

Poslanec dr. Zucker brani najvišje sodišče pred očitani dr. Vašaty-ja. Potem zagovarja in razlaga posebno krepko in premišljeno predlogo, da naj se prirede pri najvišjem sodišči senati, da bode mogoče obravnavati v češčini ter očita doktorju Vašaty-ju, da on, Čeh, uprav sedaj dela z napadi svojimi nepriliko, ko se stranka (češka) trudi, da si pridobi važno stvar za ves narod. Predlog podpisali so nemški konservativci, Rusini, Rumunci, Hrvati in Srbi, Slovenci in Lah. Poljaki ga sicer niso podpisali, a izrekli, da neso nikakor proti predlogu. Vašaty pa je kritikoval podpise.

Lahko se reče, pravi poslanec, da je podpisana cela Avstrija na predlogi. Pomisliti se mora, da sledi napredku jednega naroda napredek drugih narodov in se tako izvrši ravnopravnost v obče. Pri najvišjem sodišči je veljava avtonomna, kar se tiče moči, taka, da se obravnavanja v češčini brez truda in posebnih stroškov lahko uvede. Vednemu očitaniu, da drugi jeziki za tako obravnavanje neso sposobni, odgovarja poslanec: Le dovolite, da se bode obravnavalo in za mogočnost se bode že skrbelo. Potem razlaga prav izvrstno tudi nevarnost in škodo, ki se lahko prouzroča s tem, da se pri najvišjem sodišči obravnava v jeziku, ki je strankam interesovanim čisto nerazumen. Sodnikov, dobro zmernih češčine in takih, ki neso pri najvišjem sodišči, a mogoče še tija priti, je dovolj in obravnavanja v češčini privadila se bodo kmalu.

Prirejenje čeških senatov pri najvišjem sodišči ne prouzroča niti večjih izdatkov niti premembe organizacijske.

Poslanec dr. Plener odgovarja dr. Zuckru in, kakor si vsakdo lahko misli, je proti predlogu Zuckrovem, kakor je vedno proti vsaki težnji Slovanov.

Govor državnega poslanca dr. Gregorca v državnem zboru dne 4. maja 1889.

(Konec.)

Najodločneje se poteguje za to, da bi se proti trtni uši branili z uvedenjem ameriških trt, c. kr. kmetijska družba. To ni navadno društvo, temveč korporacija, ki obsega vso deželo in ima 63 podružnic in 3415 članov. Osnovana po nepozabnem nadvojvodi Ivanu, imela je letos 65. letni občni zbor in vsprejela sledeče razne predloge.

Z dovoljenjem Njega ekszellenca gospoda predsednika jih bojem prečital. Predlog Ptujске podružnice se glasi: (čita.)

„1. Osrednji odbor naj deluje na to, da se olajša dobivanje ameriških trt za vse prebivalstvo, ki se peča z vinarstvom, s primerno premeno zakonov proti trtni uši in da se štajerskim vinogradnikom dovolj dobivati ameriške ključce iz neokuženih krajev seveda ozirajoč se na zakonite previdnostne predpise.“

Predlog podružnice Mariborske se je tudi vsprejel. Glasi se (čita):

„1. Osrednji odbor naj deluje na to, da bodo slušatelji c. kr. učiteljskega v Mariboru oblatorično zavezani udeleževati se pouka o požlahtnjenju trt na deželni sadjarski in vinarski šoli v Mariboru, ter naj prosi visoki deželni odbor, da bi se šolskim vrtno oziroma trtnicam na Srednjem in Dolenjem štajerskem zastonj dajale ameriške trte in trtnice vinarske šole.“

2. Osrednji odbor porabi naj ves upliv svoj pri vladi, da dobe kmetijske podružnice in vinogardarska društva primerne podpore, da se bodo mogle za zdaj vsaj v štirih vinskih okrožjih Spodnje štajerske osnovati trtnice z ameriški trtami (pred vsem vitis riparia in vitis solonis) v obsegu vsaj dveh oral, in to v sedaj še neokuženih krajih, da

bi dajale svoje trte le požlahtnjene nepremožnim posestnikom zastonj, premožnim pa za ceno, kolikor jih stanejo.

3. Podružnicam onih krajev, kjer je že trtna uš, naj se pa dajo podpore, da morejo ameriške trte raznih vrst presajati v že okužene vinograde, da se s praktičnimi skušnjami preverijo, katere vrste najbolj uspevajo in se najhujše upirajo trtni uši v raznih legah in prsteh.“

Predlog podružnice Slovensko-bistriške pravi (čita):

„Osrednji odbor naj deluje na to, da vlada dovoli petletno oproščenje davka vinogradov, ki so se na novo zasadili.“

Koncem bi še opomnil, da so že v tej zbornici večkrat opozarjali visoko vlado, na zatiranje trtne uši z ameriški trtami.

V dokaz temu sklicujem se na predlog dr. Vošnjaka in tovarišev lansko jesen potem pa na resolucije, katere je že sklenil budgetni odsek in so pridejane državnemu proračunu 1889!

Gospoda moja! Povedano nam daje dovolj dokazov, kako se zelo zanima vino pridelujoče prebivalstvo vsaj na Dolenjem štajerskem za trtnoušno vprašanje. Pripravljeno je, kakor francosko prebivalstvo, vse storiti, da otme vinogradarstvo in če mogoče še povzdigne. Dežela, okraji, korporacije, zasobniki so pripravljeni skupno delovati. Sedaj ostaje le še opravičeno vprašanje, kaj je pa že storila vlada in kaj mora še storiti?

Na štajerskem je osnovala — ko se je pokazalo, da se trtni uši ne pride v okom niti s tem, da se porujejo trte v okuženih vinogradih niti z žveplenim vodencem — dve ameriški trtnici za poskušnjo; jedna je v okuženem Brežiškem, druga v tudi že okuženem Ptujskem okraju. Obe trtnici urejeni sta kolikor mogoče primerno namenu svojemu in imata tudi dobro vodstvo. Delajo se tudi poskusi z zelenim požlahtnjenjem.

Že stoletja pečajo se na štajerskem z vinogradarstvom in skoro zmeraj le v istih krajih. Trte bolehalo za nekim zgubljenjem sil, za oslabiljenjem vsled starosti, torej gube trtna uš tem hitreje dovršila svoje uničevalno delo. Pri tacih okoliščinah bode pa vlada morala več storiti, nego je dosedaj storila; dolgo ne bode mogla prezirati želj in teženj prebivalstva, ki se peča z vinogradarstvom, zlasti, če se jej javijo po korporacijah, kakoršna je ta visoka zbornica in na primer Kmetijska družba štajerska. Jaz mislim, da bode na besedi take korporacije pripisovala več važnosti, nego trditvam takega trtni uši prijaznega sekcijskega načelnika.

Sklepam z željo, da bi se po skorajšnjem odstranjenju ali primernej prememb sedanjega zakona glede trtne uši posrečilo udeležene faktorje zjediniti k skupnemu delu, da se avstrijsko vinogradarstvo ne ubrani samo trtni uši, temveč zanj srečno napoči dovršenejša doba. (Dobro! Dobro! na desnici.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani, 10. maja.

Zborovanje državnega zbora bliža se svojemu koncu. Vlada želi, da se kmalu neha in zaradi tega ne pride nobena važnejša stvar na vrsto. Načrt kazenskega zakona se bode izročil odseku. V gospodski zbornici se bode še v tem zasedanju izvolila komisija za pretresovanje Gaučevih predlogov glede preustroja ljudskega šolstva. Ta komisija pa v tem zasedanju ne bode več začela svojega dela.

„Čech“ je te dni prijavil dopis z Dunaja, da so šolske predloge rezultat ministerskih posvetovanj, da zanje torej ni odgovoren le pl. Gauč, ampak vse ministerstvo. S temi predlogami zadovoljni so jedini Poljaki, ki se nadejajo, da se odklonijo v prvem branji in bode potem nekaj časa mir s konfesionalno šolo. Poljaki so bili takoj s prva nasprotniki konfesionalne šole, ker se boje, da bi vodstva rusinskih šol ne dobila rusinska duhovščina v roke. Poljaki so zatorej vladi hvalo dolžni, da je predložila take načrte, ki nimajo nobenega upanja, da bi bili vsprejeti. Vladi bode tudi najljubše, če jih državni zbor, kar v prvem branji zavrne.

V ogerskem državnem zboru predlagal je poslanec Iranyi, da bi se priklada za reprezentacijo ministerskemu predsedniku pomanjšala za 4000 gl. Skliceval se je na to, da avstrijski ministri dobivajo manj plače nego ogerski. Ministerski predsednik se je izjavil, da hoče to zadevo prepustiti zbornici. Seveda zbornica je odklonila Iranyi-jev predlog.

Vnanje države.

Vse srbske stranke se že pripravljajo za bodoče volitve. Radikalna stranka je že po vseh večjih krajih nastavila svoje odbore in skliče se ta

mesec shod v Belemgradu. Nič manj delavni niso liberalci. Ker se radikalci in liberalci pripravljajo mejsaboj, zopet začenjajo naprednjaki ponosneje vzdigovati glave. Udeležili se bodo bodočih volitev in se nadejajo zaradi razpora med liberalci in radikalci pridobiti nekaj sedežev. To je tudi vzrok, da si naprednjaški vodje tako prizadevajo oprati se po častnikih. Posebno Garašanin bi se rad jako nedolžnega pokazal narodu.

Preiskovalna komisija državnega sodišča francoskega je poslednji čas zaslišala več prič, pa vender nobene politično znamenite osebe. Sklenila je pospešiti svoja dela, da se v štirinajstih dneh konča preiskava proti bivšemu vojnemu ministru Boulangerju. Ko bode zaslišanje prič končano, bode predsednik sklical skupno sejo komisije, da bode sklepala, ali naj se ustreže zatožbi in glede katerih izmed treh njenih točk. Zatožba navaja namreč, da je general hotel zapeljati vojsko k nezvestobi, da dobiva denar od taci strani, ki delajo na škodo države, in da je noč pred volitvijo novega predsednika bil pri shodu, na katerem se je klepalo, da se napravi ustaja, če bode voljen Ferry.

Predvčeraj so v zbornici italijanski štirje poslanci utemeljili interpelacije svoje zastran afriške politike. Vojni minister je odgovoril interpellantom, da se vojski v Massavi ni dalo nobeno drugo povelje, nego, da naj bode pazna. Ministerski predsednik pravi, da se vlada še ni odločila, kaj misli storiti v Afriki. Razmere v Abesiniji so se radikalno spremenile. Kralj Melnik, ki je prijazen Italiji, se je proglasil za „kralja vseh kraljev“ in sedaj skuša dobiti najvišjo oblast v roke. Vlada hoče počakati, kako se stvari razvijejo. Vlada bode vedno le gledala, da varuje interese in čast Italije. Iz teh izjav se pač nič ne da posneti, kaj misli storiti Italija v Afriki. Pričakovalo se je, da bode vlada pojasnila svoje namere pri tej priložnosti, a sedaj ravno toliko vemo, kakor smo poprej.

Veliki manevri pruskega gardnega voja bode letos v Šleziji. Temu je to povod, ker sta do sedaj dva voja, gardni in tretji voj imela vselej voje v Braniboru in sedaj ne kaže več, da bi v tej provinciji zopet oba voja imela vaje in nadlego delala prebivalstvu. Znamenito je pa, da bodo hkratu Rusi imeli velike vojaške vaje na Poljskem, katerih se udeleži kacic 100 batalijonov pešcev s primerim številom konjice in topništva.

Domače stvari.

— (Pri občinskih volitvah v Gorici) zmagali so v tretjem razredu lahoni. Njihovi kandidati dobili so po 351 glasov, slovenski pa po 130 do 133.

— (V Poljčanah) umrl in dne 8. t. m. tamonjni župnik g. Benedikt Jurij po dolgi bolezni v 53. letu dobe svoje.

— (Umrl) je dne 30. aprila v Celji osmošolec Rafael Oblak v 19. letu svoje dobe po kratke bolezni.

— (Iz Poličan) se nam javlja, da je dne 9. t. m. umrla za vodenico mati obče poznatega virtuoza na kontrabasu gosp. Blaža Fišerja. Bog ji daj večni mir!

— (Kranjskem u veteranskemu koru) in sicer blagajnici za bolne darovala sta o priliki, ko so se njim izročile častne diplome, gospod kanonik Andrej Zamejec 50 gold., vodja tabačne fabrike gosp. Rezori pa 25 gold. Zadnji je ob enem obljubil po 5 gld. na leto. Krasne diplome izdelal je gosp. Skubé.

— (Glasbena akademija na korist ubogim dijakom ces. kr. višje realke v Ljubljani) bode v sredo dne 15. maja ob polu 8. uri zvečer v deželni redutni dvorani. Izvršujejo učenci tega zavoda pod vodstvom svojega učitelja petja g. Ant. Foersterja s prijaznim sodelovanjem c. kr. vojaške godbe pod vodstvom kapelnika g. I. Nemrave. Vspored: 1. V. A. Mozart: Ouvertura k operi „Don Juan“. 2. F. Mendelssohn-B.: a) Im Grünen; b) Die Nachtigall; c) Mailied; mešani zbori. 3. Ch. Dancla: Symphonie concertante op. 98. za dvoje gosli (Anton Gnesda in Herman Mühleisen) s spremljevanjem klavirja (Jaroslav Foerster). 4. a) Ant. Nedvéd: Moj dom; b) H. Sattner: Na planine; Ant. Foerster: Na slavo Avstriji; mešani zbori. 5. A. E. Titl: Die nächtliche Heerschau; balada za moški zbor s spremljevanjem orkestra. 6. Tri slovenske pesmi: Na jezeru — Vse mine — Dolenjska zdravica; za deški zbor s spremljevanjem godal na lok uredil Ant. Foerster. 7. Rob. Schumann: Zigeunerleben; mešani zbor s spremljevanjem orkestra. Ustoppina: Sedež I. vrste 1 gld. 50 kr., II. vrste in na galeriji 1 gld., III. vrste 80 kr., ustoppina 50 kr., za dijake 25 kr. Preplačila se hvaležno vsprejemajo. Blagajnica se odpre ob 7. uri. Predprodajo ustopnic preskrbuje iz prijaznosti gosp. K. S. Till v Špitalskih ulicah.

— (Lahonska nesramnost.) Iz Gorice se nam piše dne 9. t. m.: Včeraj zjutraj povodom volitve III. volilnega razreda v mestni zbor nahajali so se po ulicah Goriških listi raztrošeni s sledečo vsebino: „Anatema. Maledetto sia colui che nelle presenti elezioni comunali presta mano al trionfo degli slavi a danno di Gorizia. Maledetto sia dalla terra che raccoglieva l'infame suo corpo. Maledetto sia dai figli e nipoti suoi sino alla terza generazione. Maledetto sia da Dio, dalla natura, dalla patria, dai cittadini, dal presente e dal più lontano futuro. Maledetto, maledetto, Mille volte maledetto. Vada sperduta la razza sua abietta, la tempesta colpisca le messi dei suoi campi, il fuoco distrugga le sue case, la peste s' inesti nelle sue mandrie, rimanga sterile la sua donna, l'epidemia visiti la sua casa, il fulmino lo colpisca e rischiari l'ultima sua ora. Così sia.“ (To je: Prekletstvo. Preklet vsak, kdor pri sedanjih občinskih volitvah pomaga Slovanom k zmagi, Gorici na škodo. Prekleta zemlja, ki krije njegovo truplo, preklet bodi od svojih sinov in nečakov do tretjega kolena, preklet od Boga, od narave, od domovine, od meščanov, od sedanjosti in najdaljše bodočnosti. Preklet, preklet, tisočkrat preklet. Nevihta uniči mu posetve na polji, ogenj hiše, kuga ga obiskuj, soproga bodi mu neplodna, epidemija obiskuj hišo njegovo, strela ga ubij in razsvetluj poslednjo uro njegovo. Amen.) To kaže jasno skrajno brezmejno neotesanost požidenih lahoncev, kateri se že takih sredstev poslužujejo, da bi dosegli svoj namen in kateri so se s tem pamfletom pokazali pristne sorodnike italijanskih „lazzaronijev“.

— (Iz Škofjeloške) piše se nam: Danes dne 9. t. m. dopoldne pregledala sta tukajšnja požarno brambo zastopnika zveze kranjskih požarnih bramb g. Achtschin in Galé iz Ljubljane. Z rezultatom bila sta zelo zadovoljna.

— (V Tržiške okrajne blagajnice načelstvo) so voljeni: Stanislav Pollak, usnjar v Tržici (načelnik); Charles Moline, tovarnar pri sv. Katarini (načelnika namestnik); Karol B. Mally, tovarnar; Ferdinand Toporiš, usnjarski pomočnik; Josip Cvek, strojarski pomočnik; Josip Winter, tovarniški delavec; Kristjan Salberger, tovarniški delavec; Josip Robič, kovaški pomočnik, in Simon Končar, tovarniški delavec — vsi v Tržici. V nadzorstvo: Friderik Ratharek, trgovec; Ludovik Polak, usnjar; Andrej Kopzhauer, tovarniški delavec; Vincencij Napret, usnjarski pomočnik; Ignacij Dečman, strojarski pomočnik, in Fran Pribil, tovarniški delavec — vsi v Tržici. V razsodišče: Anton Primčič, usnjarski pomočnik; Matija Izirc, tovarniški delavec; Blaž Ahačič, kovaški pomočnik; Matej Lončar, posestnik hotela, in Janez Ahačič, kovač — vsi iz Tržice.

— (Duhovniške premembe v Lavantinski škofiji.) Gospod Jakob Kavčič, kapelan pri sv. Magdaleni v Mariboru pride za drugega kornega vikarja k stolni cerkvi v Mariboru. Na njegovo mesto pride g. Josip Čížek, kapelan v Starem Trgu. Gospod Fran Vitmajer pride iz Vuzenice za 2. kapelana v Stari Trg, gosp. Janez Sušnik, kaplan pri sv. Štefanu pri Šmarji pride za kapelana v Vuzenico. Gospod Jernej Pernat, kapelan pri sv. Rupertu nad Laškim trgom, pride za 2. kapelana v Rajhenburg, g. Fran Černejšek, doslej v pokoji, nastopi kapelanijo v Vidmu.

— (Pri sv. Petru v Šumi) v Istri ustanovila se je „Hrvatska čitaonica“ ki se bode dne 19. t. m. popoludne slovesno otvorila.

— (Nova knjiga) izšla je pod naslovom: „George Stephenson oče železnic. Po W. Massliebu Vladivoj Šarc. V Ljubljani 1889. Tisk založba in na prodaj pri J. Blazniku. 266 str. Cena 40 kr. po pošti 5 kr. več. Knjiga bode posebno ugajala naši mladini, katerej predstavlja slavnega moža, ki je veliko storil za domovino svojo in za človeštvo, moža, ki bodi naši mladini uzor.

— („Bralno društvo“ v Kozani) priredi veselico dne 12. maja t. l. v dvorani gospoda J. pl. Reja. Vspored: A. Vsprejem „Goriškega Sokla“. B. Beseda: 1. Czubulka: „Slovenski stopaj“, godba. 2. Volarič: „Kviško bratje!“, moški zbor. 3. Carli: „Ptici“, mešani zbor. 4. Deklamacija. 5. Volarič: „Domovini“, moški zbor s samospeli in s spremljevanjem godbe. 6. Kovač: „Souvenir“, kadrija, godba. 7. „Klobuk“, šaloigra v 1 dejanji. 8. Volarič: „Sokolom“, polka-mazurka, godba. 9. Abt: „Plesaina“, mešani zbor. C. Banket in domača zabava. 10. Ples. Pri besedi in plesu svira

Krminski orkester. Začetek ob 5. uri popoldne. Ustoppina k besedi 20 kr., sedež 10 kr., k plesu za gospode 1 gld. Veselica se vrši v vsakem vremenu. K obilnej udeležbi vabi uljudno odbor.

— (Pri veselici v Žalci) dne 19. maja koja se priredi povodom izleta „Pevskega zbora Šaleške čitalnice“ v Šoštanji, se bodo pele sledeče pesni: 1. H. Volarič: „Za dom“, moški zbor. 2. F. A. Vogel: „Cigani“, moški zbor s tenor samospelom. 3. Vilhar: „Z Bogom“, četverspev. 4. Foerster: „Pobratimija“, moški zbor s četverspevom in bariton solo. 5. * * * „Mihova ženitev“, šaljivi četverspev. 6. Iv. pl. Zajc: „Nočni stražari“, hrvatski moški zbor. 7. Dr. B. Ipavec: „Slovenska pesen“, moški zbor z bariton in tenor solo. Vse društvenike in prijatelje društva tem potom najuljudneje vabimo, da se tega izleta udeleže.

Odbor.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“:

Plevlje 9. maja. Včeraj ob 3. uri 43 minut po noči bil je tukaj močni potres, trajajoč tri sekunde.

Berolin 9. maja. V današnji seji državnega ministerstva obravnavalo se je o strajku na Westphalenskem, kjer je že 40.000 delavcev delo ustavilo. Strajk je tem resnobnejši, ker je dognano, da je v zvezi z belgijskim anarhizmom. Iz Belgije dobili so delavci nekda tudi denarno podporo. „Volkszeitung“ javlja, da hočejo delavci odposlati deputacijo na cesarja. Cesar poslal je na prizorišče strajka posebnega štabnega častnika, ki vsak dan brzojavno poroča o nemirih.

Rim 9. maja. Italijanska vlada zopet odposlala 700 iz Brazilije v največji bedi prišedših, za legarjem, osepnicami in skorbutom obolelih izseljencev v njihovo domovino, na Beneško.

Altona 9. maja. Danes venčal se je svečano spomenik, postavljen vojakom, ki so pali v morskimi bitki pri Helgolandu. Vse ladije v pristanišči bile so v zastavah. Brzojavke odposlale so se cesarju Viljemu in cesarju Franu Josipu.

Sydney 9. maja. Poveljnik angleške vojne ladije „Kasid“ razpel na Smoarovih otokih v Tihega Morja južnem delu angleško zastavo.

Bochum 10. maja. Včeraj zvečer sprijelo se je vojaštvo s tolpo ljudstva. Vojaki so rabili orožje. Dve osobi ubiti, več ranjenih.

Zanzibar 10. maja. Wissman naskočil dne 8. maja z 800 možmi, med katerimi 200 mornarjev, mnogo Sudancev in murov, Buširijev ostrog v Bagamein, katerega je branilo 600 mož. Po hudem boji razrušil je ostrog popolnoma. Buširi izgubili 80 mrtvih, 20 ujetih. Na nemški strani 40 murov ubitih, več častnikov in jeden mornar lahko ranjen. Buširi ubežali.

Razne vesti.

* (Od kod nihilizem?) Znana francoska pisateljica gospa Adam trdi v svoji „Nouvelle revue“, da je Nemčija kovala in uprizarjala vse atentate proti ruskim carjema in da Giers, ako hoče o tem prepričati se, ne treba drugega nego dotičnih uradnih preiskovalnih aktov. Nemčija doslej še v nobenem svojih glasil ni ovrgla te grozne trditve.

* (Iz Belegagrada) se javlja: Ni dovolj, da mlademu kralju iz vse Srbije dan na dan dohajajo po meter dolge pesni, oglasila se je zdaj tudi neka nemška pevka, ki se podpisuje „Deutsche Reichsheldensängerin“, ter skovala pesen, ki končava s prošnjo za 1000 frankov, ker jih nujno potrebuje. Doslej se neso potrudili, da bi to poezijo pretvorili v prozo in odposlali zaželenih 1000 frankov.

* (Vrtinec.) Te dni pustošil je po Karolini usodepolen orkan „vrtinec“, spremljan s strašno točo. Malone vsa poslopja v Varsavu (v Karolini) so razrušena in poljščina po okolici uničena. Toče usulo se je osem palcev na debelo.

* (Strajki) so dandanes na dnevnem redu. Komur ni kaj po volji, pa odpove svojemu gospodarju delo. Zakaj bi torej zaostajali delavci v Westfalskih rudokopih, zlasti v Gelsenkirchenskem okrožji. Število nezadovoljnejšev v tem kraju naraslo je že na 20.000 in, ker je prišlo do hudih bojov in krvavih prask, poslali so tja obilo vojakov na pomoč. Strajkovci zahtevajo povečanje mezde in znižanje doslej delu odmerjenih ur. — V Berlinu ustavili so svoje delo sem in tja tudi zidarji; tem sledili bodo v kratkem isto tako tesarji, krovci, bakrorezi in drugi obrtniki. — V Potsdamu nameravali so nedavno od-

